

“Адамзаттың рухына керектің үлкені - газет, журнал, кітап оқу”

С. Сейфуллин

ЖАҢААРҚА

Аудандық қоғамдық-саяси газет

эл. пошта: janaarkagazeti@mail.ru

Газет 1938 жылғы 24 сәуірден шығады



№5 (10114), 11 ақпан, 2023 жыл

Партияларға – тең мүмкіндік

Президенттің, мемлекеттік қызметшілердің партиялардың басшылық органдарында болмауының заңмен міндеттелуі

«Саяси партиялардың арасында әділ бәсекелестік болуы керек. Мемлекет әлде бір партияға артықшылық бермеуі тиіс». Дұрыс -ақ. Ал, бірақ, нақты іс жүзінде қалай болды? Төрағасы ел Президенті болып табылатын партияның жергілікті филиалдарын да сол территориялық бөліністегі әкімдер басқаратын. Халық атқарушы билік пен билік партиясының аражігін ажырата алмай қалды.

Президент Қасым-Жомарт Тоқаев Президенттің өз міндетін атқаруы кезінде ешқандай партияға мүше болмауы жөнінде бастама көтеріп, "AMANAT" партиясының төрағасы болудан өз еркімен бас тартты. Ол саяси бәсекелестікті қамтамасыз ету үшін мұнымен ғана шектеліп қалмады. "Президенттің, мемлекеттік қызметшілердің партиялардың басшылық органдарында болмауын" заңмен бекітуді ұсынды. Қазір бұл талап заңдық нормаға айналды.

Билік партиясының барлық деңгейінде жаңа заң талабы бойынша қайта сайлаулар өткізіліп, мемлекеттік қызметшілер басшылықтан шеттетілді. Осылайша, еліміздегі көзделген саяси реформалардың тағы бір бағыты нақты іс жүзіне асты.

Абдолла Дастанов,
Сәтбаев қаласының Құрметті азаматы

Конституциялық сот – әділдікке жол

2022 жыл еліміздің қоғамдық-саяси өмірінде маңызды оқиғаларға толы болды. Былтыр маусымда ел Конституциясына өзгеріс енгізу жөнінде референдум өтіп, Ата заңымызға мемлекеттік басқару жүйесін жетілдіру, қоғамды демократияландыру бағытындағы елеулі толықтырулар енді.

Мемлекет басшысының осы реформалар аясында Конституциялық Сот құру туралы ұсынысы көпшіліктің көкейінен шықты. Бұл бастама әділ әрі құқықтық мемлекет құру жолындағы маңызды қадам деп бағаланып отыр.

«Көптеген мемлекетте Конституциялық Сот институты бар. Оған кез-келген адам өзінің сауалын жолдай алады. Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарында мұндай орган Қазақстанда болған. Сарапшылар Ата Заң ережелерінің мүлтіксіз сақталуын осы мекеме тиімді қамтамасыз етеді деп санайды. Соны ескере отырып, мен елімізде Конституциялық Сот құруды ұсынамын» - деді Президент осы ретте. Расында әлем елдерінің құқықтық алаңына шолу жасағанда Конституциялық Соттың Ресей, Беларусь, Армения, Қырғызстан, Әзірбайжан, Өзбекстан, Тәжікстан, Латвия, Литва және Молдова т.б. секілді кеңестік одақ шекпенінен шыққан елдерде орнықты жұмыс істеп келе жатқанын байқауға болады.

Еліміз егемендігін алғаннан кейін халықаралық тәжірибеге сүйене отырып Конституциялық Сот енгізілгені белгілі. Ол 1992 жылы 5 маусымда қабылданған «Қазақстан Республикасының Конституциялық Соты туралы» заңға сүйене отырып жұмысын бастаған болатын. Тарих көрсеткендей Конституциялық Сот 1995 жылға дейін нормативтік актілердің Ата Заңымызға сай келуін қадағалап келді. Сонымен бірге, бұл тұста сотқа Конституцияны түсіндіру, азаматтардың конституциялық құқығына қатысты құқық қолдану тәжірибесінің Конституцияға сай келуі туралы істерді қарау, тиісті заңда көрсетілген нақты мәселелер бойынша іс қозғау, құзірет туралы дауларды қарау секілді ерекше құқықтар жүктелді. Дегенмен, 1995 жылғы 30 тамызда Конституцияның қабылдануымен Конституциялық Сот қызметін тоқтатып, Конституциялық Кеңес жұмысын бастаған еді. Бүгінгі күнге дейін Кеңес өзіне жүктелген міндетті жауапкершілікпен атқарды.

Қоғамның дамуы, азаматтардың талап-тілегінің өсуі құқықтық салаға үлкен бетбұрыстар жасау қажеттігін алға шығарып отыр. Осы тұрғыдан алғанда Мемлекет басшысының құқық қорғау институттарын күшейтуге ерекше мән беріп, Конституциялық Кеңесті Конституциялық Сотқа алмастыру туралы бастама көтеруі орынды. Мұндағы басты ұстаным жоғары құқықтық органға жүгінушілер санатына байланысты болса керек. Өйткені, бұған дейінгі елдегі құқықтық нормаларға кәсіби баға беріп, ол бойынша толыққанды түсіндірме жүргізу Конституциялық Кеңес құзырында болды. Бірақ бұл құзыретті мекемеге қарапайым азаматтардың тікелей жүгінуіне мүмкіндігі болмады. Конституциялық Сот осы олқылықтың орнын толтыруды мақсат етіп отыр.

Әлемдік тәжірибеге сүйеніп, кез келген азаматтың құқық мәселесінде туындаған сауалына жедел, сапалы жауап бере алатын Конституциялық Сот құру туралы бастаманың көтерілуі Президенттің ел тілегін еститінін, көпшілік базасына құлақ асатынын көрсетеді. Бұл органның көмегіне жоғары лауазым иелері, заң шығарушы органдар, қарапайым азаматтармен бірге Бас прокурор мен Адам құқығы жөніндегі уәкілдің де жүгінуіне жол ашылмақ.

Үлкен міндеттер жүктеліп, жоғары меже белгіленіп отырған Конституциялық Сот қазақстандықтардың конституциялық құқығының қорғалуын жақсартуға түседі деген үміт бар. Сондықтан бұл айрықша мәртебеге ие сотқа елді әділдікке жеткізетін құрал, шындықтың ұшар шыңына жеткізетін баспалдақ деп қараған артық емес.

Ақансері Сүлейменов,
«Ұлытау облысы қоғамдық даму басқармасының
«Жастар ресурстық орталығы» КММ директоры

Ашық алаң

Аудан басшысына өтініш айтып, сұрақтарын қойды



8 ақпан күні аудан әкімдігінің мәжіліс залында аудан әкімі Юржан Асанұлы Бекқожиннің жеке қабылдауына алдын ала жазылған жеке және заңды тұлғалардың қабылдауы өтті. Аудан әкімінің орынбасарлары мен мекеме басшылары қатысқан бұл кездесуге 26 адам жазылған екен. Аудан әкіміне өз ой-лары мен талап, арыз шағымдарын жиырма адам білдірді. Осы жиырма адамның талап тілектері әр қилы. Олардың он бесінің талабы тұрғын үй жайлы болса, бесеуі басқа мәселелерді көтерді. Сәтбек Жанғұтов бұзылған ескі үйдің орнын шеберхана салуға болама? - деп сұраса, Жүнісов Тендік «Жаңа Нұр» ықшам ауданынан азық түлік дүкенін ашсам деген ойын білдірді. Д.Төленғұтова ауласында орналасқан жазғы ас үйді дүкен деп заңдастыруға көмек беруін өтінесе, А.Оспанова қайтарымсыз несие алу туралы сұрады. С.Жаркенова, Г.Жұмасейтова, Ш.Кулушева, К.Самғұлова, К.Бекбаева жұмыс керектігі жайлы өтініштерін білдірді.

Тұрғын үй мәселесі бойынша келіп, аудан басынан салынып, беріліп жатқан үйлерге кезекке тұра алмадық деген өтініштерін білдіргендер мен “кезегім жылжымады” - деп



шағымдарын айтқандарға аудан әкімі Юржан Асанұлы мен аудандық тұрғын үй коммуналдық шаруашылығы, жолаушылар көлігі және автокөлік жол бөлімі мекемесінің басшысы Жангелді Тілектесұлы жауап берді.

-Аудан басындағы үйге кезекке тұру үшін алдымен тұрғылықты мекен-жайы аудан басында болуы керек. Тұрғын үй кезегіне тіркелу бес категория бойынша жүргізіледі. Көпбалалы аналар, тұл жетім балалар, аз қамтылған отбасылар, үйлері апатты жағдайдағы отбасылар, бюджет және мемлекеттік қызметкерлер. Аудан әкімінен кезекке тұруға жәрдемдесіңіз деп өтініш айтқан кісілер Жәйрем кенті, Қаражал қаласы, Қараағаш пен Ералиев ауылдық округтерінің тұрғындары екен. Тұрғын үй кезек категорияларына жатпайтын жеке тұлғалар халыққа қызмет көрсету орталығы арқылы кезекке тіркелуге өтініш бергенімен ұялы телефондарына 1414-тен кезекке тіркелмегендіктері туралы хабарлама келетіндігі олардың белгілі категорияға жатпайтындығының себебінен. Кезекке тіркелу тек халыққа қызмет көрсету орталығы арқылы жүзеге асады-деді Жангелді Тілектесұлы.

Жұмыс іздегендер аудандық жұмыспен қамту орталығына тіркелуі керек. Қандай да бір жұмыс болып жатса жолдама беріліп, жұмысқа орналасуға мүмкіндік бар деді жұмыспен қамту орталығының басшысы Шолпан Қалуқызы. Мұғалімдік оқуды бітірген, дипломы бар мұғалім мамандары қазіргі заңдылыққа сай тест тапсырып, педагог мәртебесін алуы керек. Содан кейін барып жұмысқа орналаса алады деді аудандық білім бөлімінің басшысы Махаббат Балабаева.

Мемлекет басшысының тапсырмасына сай тұрғындармен кері байланыс жасалып, ашық түрде өткен қабылдауда жиырма өтініш иесі аудан әкімі Юржан Асанұлына өз өтініштерін білдіріп, қанағаттанарлық жауап алды.

Салтанат Аманқызы

Болашақ бүгіннен басталады



Қазақ халқы қыз – болашақ ана, шаңырақтың берекесі деп оның тәрбиесіне баса мән берген. Осы орайда, жастар ресурстық орталығының ұйымдастырумен, 8 – ші ақпан күні ауданымыздың

қыз-келіншектерінің құрметіне “Рухани отырыс” өткізілді. Шара барысында «Әйел адамның қоғамдағы рөлі», «Бала тәрбиесінде жібермеу керек қателіктер» атты баяндамалар оқылды. Сонымен қатар, «Келіннің жаңа отбасындағы атқаратын міндеттері» атты қойылым көрсетіліп, қызықты сұрақ—жауап ойындары ойнатылды.

Барлық қатысушыларға рухани отырыстағы айтылған пікір алмасулар ұнады. Жиналғандар алғыстарын жаудырып, естелікке суретке түсті.

Аталмыш іс-шарада 100 қыз-келіншекке және 25 демеушіге естелікке бағалы сыйлықтар мен алғыс хаттар тарту етілді. Бұл – тәрбиенің бір бөлігі. Сондықтан ұлттық тілімізден, ділімізден, дінімізден ажырамай, ата дәстүрімізден ауытқымай, ұрпақ бойына ұлттық тәрбие ұрығын себе білуіміз – басты міндет.

**Айым Серікқызы,
Жастар орталығының маманы**

Хабарландыру

ҚР Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес «Quzhal Resources» ЖШС ашық жиналыс түрінде қоғамдық тыңдаулар өткізілетіні туралы хабарлайды.

1. Жобаның атауы: «Қужал кен орнында ашық әдіспен қорғасын-мырыш кендерін өндіру бойынша тау-кен жұмыстарының жоспары» жобасына ықтимал әсерлер туралы есеп;

2. Әсер ету аумағы: Қазақстан Республикасы, Ұлытау облысы, Жанаарқа ауданы

3. Қоғамдық тыңдаулар 2023 жылы 28 наурызда сағат 11.00-де, Ұлытау облысы, Жанаарқа ауданы, Мұқажан Жұмажанов атындағы ауыл, Сәкен Сейфуллин көшесі 22, әкімдік ғимаратында өтеді.

4. Жоспарланған жобаның бастамашысы: «Quzhal Resources» ЖШС. Мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Есіл ауданы, Қабанбай батыр даңғылы, № 6/3 үй, 3 пәтер. БСН - 181240012484, тел. 87052778998.

5. Жоба әзірлеуші: "АНТАЛ" ЖШС. Мекен-жайы: Алматы қ., Бұқар Жырау 33, "Жеңіс" БО, оф.50, БСН – 920940000013. Тел/факс: 8 (727) 376-33-42, электрондық пошта: office@antal.kz.

6. Жобалық құжаттамамен <https://ecoportal.kz/> бірыңғай экологиялық порталында, сондай-ақ Ұлытау облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасының сайтында <https://www.gov.kz/memleket/entities/ulytau-upr?lang=ru> танысуға болады.

7. Ескертулер мен ұсыныстар қоғамдық тыңдаулар өткізілгенге дейін 3 жұмыс күннен кешікпей мына электронды мекенжайлар бойынша қабылданады: ecoportal.kz; n.arystanova@rcg-ia.com.

Эпидемиологиялық жағдай нашарлаған жағдайда бұл қоғамдық тыңдаулар Zoom бейнеконференцбайланыс арқылы онлайн режимінде өткізілетін болады.

Тыңдауға қатысу үшін мына сілтеме бойынша өту қажет: <https://us05web.zoom.us/j/83205484884?pwd=MG40ZnBBNm9YeWEzZUFjQnJPUmwrZz09>; Конференция идентификаторы: 832 0548 4884; Код доступа: 0eRYS4.

Тіркелу талқылау басталғанға дейін 30 минут бұрын басталады. Қосылу мәселелері бойынша ұсынылған әрекеттің бастамашысына қоңырау шалыңыз.

Объявление

ТОО «Quzhal Resources», в соответствии с требованиями Экологического кодекса РК, уведомляет о проведении общественных слушаний в форме открытого собрания.

1. Наименование проекта: Отчет о возможных воздействиях к проекту «План горных работ на добычу свинцово-цинковых руд открытым способом на месторождении «Кужал»;

2. Территория воздействия: Республика Казахстан, область Ұлытау, Жанаарқинский район

3. Общественные слушания состоятся 28 марта 2023 года в 11.00 часов по адресу: Ұлытауская область, Жанаарқинский район, с/о имени Мукажана Жумажанова, улица Сакена Сейфуллина 22, здание Акмата.

4. Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «Quzhal Resources». Адрес: Республика Казахстан, г. Астана, район «Есиль», проспект Қабанбай Батыр, дом № 6/3, кв.3. БИН – 181240012484, тел. 87052778998.

5. Разработчик: ТОО «АНТАЛ». Адрес: г. Алматы, Бұқар Жырау 33, БЦ «Жеңіс», оф.50, БИН – 920940000013. Тел/факс: 8(727) 376-33-42, e-mail: office@antal.kz.

6. С пакетом проектной документации можно ознакомиться на Едином экологическом портале <https://ecoportal.kz/>, а также сайте Управления природных ресурсов и регулирования природопользования области Ұлытау: <https://www.gov.kz/memleket/entities/ulytau-upr?lang=ru>

7. Замечания и предложения принимаются не позднее 3-х рабочих дней до проведения общественных слушаний: по электронным адресам: ecoportal.kz; n.arystanova@rcg-ia.com. В случае ухудшения эпидемиологической обстановки данные общественные слушания будут проведены в режиме онлайн, посредством видеоконференцсвязи Zoom.

Для участия в слушаниях необходимо пройти по ссылке: <https://us05web.zoom.us/j/83205484884?pwd=MG40ZnBBNm9YeWEzZUFjQnJPUmwrZz09>; Идентификатор конференции: 832 0548 4884.

Код доступа: 0eRYS4. Регистрация начинается за 30 минут до начала обсуждения. По вопросам подключения обращаться по телефонам инициатора намечаемой деятельности.

АДАМ. ҚОҒАМ. ЗАҢ

МАЛ ҰРЛЫҒЫ ҮШІН ЖАЗА ҚАТАҢ

Бүгінде қоғамда мал ұрлығы әрбір шаруаның мазасын алған мәселеге айналып отыр. Аймақтағы мал ұрлығының дендей түсуі-жалақысы төмен, маусымдық жұмыспен ғана күн көретін тұрғындардың өміріне айтарлықтай қиындық туғызуда.

Заңдағы 188-1-бапта бөтеннің малын ұрлағандардың мүлкі тәркіленіп, үш мың айлық есептік көрсеткішке дейінгі мөлшерде айыппұл салуға не сол мөлшерде түзеу жұмыстарына, не бес жылға дейінгі мерзімге бас бостандығын шектеуге, не сол мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланатыны көрсетілген.

Ал енді алдын ала сөз байласу арқылы мал ұрлаған қылмыстық топтың, ірі мөлшерде мал ұрлаушылардың жазасы бұдан да ауыр. Олардың да мүлкі тәркіленіп, үш жылдан жеті жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.

Ұрлықты бірнеше рет, тұрғын үй-жайдың, кәсіпорынның, ұйымның, мекеменің, мал қораның, қойма-ның ауласына кірумен жасағандар мүлкі тәркіленіп, бес жылдан он жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айырылады. Соның ішінде мал ұрлығын жасаған қылмыстық топтың жазасы да осал емес. Жаңа өзгеріске сай бөтеннің малын ірі мөлшерде ұрлаған топтың мүлкі тәркіленіп, жеті жылдан он екі жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыру көзделген.

Дәл осы айып тағылып, істі болған қылмыскерлердің жәбірленушілермен келісімге келуіне түбегейлі тосқауыл қойылған.

Себебі, «Малым- жанымның, жаным-арымның садақасы» дейтін халықтың жоғалғаны табылса «Қайтқан малда береке бар» деп дау қумай мәселені жылы жауып қоя салатыны жасырын емес. Ал ұрлыққа еті үйренген барымташы тағы осы ісін жалғастырмасына кім кепіл?! Жалпы мал ұрлағандарды табу, ұстау қандай қиын болса, қылмысты дәлелдеу мен жоғалған тұяқты орнына қою одан да күрделі. Біреудің қорасындағы малды болмашы ақшаға сата салатын қылмыскерлер өз қателігін мойын-дап, кешірім сұрағанымен, көп жағдайда ұрлағанның орнына қойып бере алмайды. Бұл жерде жәбірленуші кешірім берсе де, заң көтермейді. Демек, қылмыс жасаған адам жазасын тиісті түрде өтемей, жазадан босатылмайды. Біреудің мүлкіне қол салып, қылмыстық іс жасау абырой әкелмесі анық. Өйткені заң талабы жеңіл емес. Тиісінше қылмыс ашылар болса, қолыңмен істегенінді, мойныңмен көтеруге тура келеді. «Ұрлық түбі- қорлық» деген сөзді санамызға сіңіріп өскендіктен, жақсылыққа жетелер жол еместігін әрбір Қазақстан азаматы түсінсе игі еді. Мал шаруашылығымен күн көріп отырған ауыл халқының төрт түлі-гіне қол сұғу табыс көзінен айырумен тең. Өйткені, мал- ауыл халқының күн көрісі, нәпақа, берекесі.

А.О.Баубеков,

Жанаарқа аудандық сотының судьясы

Мас күйде көлік жүргізгендерге жаза күшейтілді

Статистикалық мәліметтерге қарағанды, соңғы жылдары біздің ел жол- көлік оқиғалары бойынша әлем елдерінің алдында тұрғаны, жыл сайын жол- көлік оқиғалары салдарынан орташа есеппен екі мыңдай адамның өмірі қиылатындығы, бұл жағдайлардың 90 пайызы жүргізушілердің кінәсінен орын алатындығы туралы айтылып та, жазылып жүргенін білеміз.

Алкогольдік, есірткілік және уытқұмарлық масаң күйінде рөлге отыру – ең үлкен құқықбұзушылық әрі қылмыс. Ондай күйдегі жүргізуші көлік құралын басқару тұрмақ, өз-өзіне есеп бере алмайтыны мәлім. Былтыр еліміз бойынша жол сақшылары мас күйінде көлік жүргізген 26 мыңнан астам жүргізушіні ұстапты. Жыл сайын жол апаттары салдарынан мыңдаған адамның өмірі үзілгені, денсаулықтарына зақым келгені, психологиялық ауытқуға ұшырағаны, мүгедек болып қалғаны жасырын емес. Оның үстінде қаншама техника ойран болып, қанша отбасы зар еңіреп қалды. Жауаптылықты сезбегеннің кесірінен жол апаттары жиілеп, мас жүргізушілер әрекетіне байланысты қылмыстық іс қозғалып, жеті жыл мерзімге көлік құралын басқару құқығынан айырып, он бес тәулікке қамаққа алынып, әкімшілік жауапкершілікке тарту жазасы қолданылады. Көлікті бірнеше рет мас күйінде басқарған жүргізушілер жүргізуші куәлігінен өмір бойына айырылып қана қоймай, сонымен бірге бес жылға дейін бас бостандығынан айырылуы мүмкін. Айта берсек, бұл жөнінде заңда қаншама жазалар белгіленген.

Бірақ, жаза жылдан-жылға қатаңдатылып, жауапкершілік күшейтілгенімен тұрғындарымыз бұл нормаларды немқұрайлылықпен қабылдап келеді, себебі көлік құралын мас күйде басқару фактілері толастамай тұр. Атап өтетін жайт, өткен жылдың статистикалық мәліметтеріне жүгінсек Жанаарқа аудандық сотымен Әкімшілік құқықбұзушылық істері бойынша 37 тұлға көлік жүргізу құқығынан айырылып, әкімшілік қамаққа алынған. Қылмыстық істер бойынша Қазақстан Республикасы Қылмыстық Кодексінің 345-бабының 4-бөлімімен 1 тұлға автокөлік басқарып, жол қозғалысы ережелерінің талаптарын бұзып, абайсызда екі адамның өліміне әкеп соққан әрекеттер жасағаны үшін сот үкімімен оған 7 жылға бас бостандығынан айыру жазасы тағайындалды.

Әрине, бұла алаңдататын көрсеткіштер. Бұл болып жатқан жағдайлар тек бір аудан көлемінде ғана.

Жүргізушінің мас күйде көлік басқарғаны үшін жазасын қатаңдату азаматтардың қауіпсіздігін, тұрғындардың денсаулығын сақтауды қамтамасыз ету үшін жасалғанын дұрыс түсінуіміз керек, себебі, бұл әрекеттердің артында адам өмірі мен тағдыры тұрғанын ұмытпағанымыз жөн.

К.Д. Алпысова,

Жанаарқа аудандық сотының бас маманы